

BARCELONA 8 DE FEBRER DE 1891.

LO QUE HAN DIT LAS ELECCIONES

S'han fet las eleccions de tal manera, han donat tals resultats, y s'hi han embolicat tals incidents, que considerém la qüestió sumament grave, aixís pels interessos històrichs que integran l'Estat en son organisme actual, com pel pervenir del remeyer programa que 'ls catalanistas prediquém y sostenim.

Es, donchs, precis, per parlarne, tancarse abpany y clau dins la serena calma de la reflexió, dominant la indignació á que certs fets empenyen y enfortintse contra 'ls defalliments que del esperit del patriota s'apoderan.

Ab aquesta compòsició de lloch, podem traurer y aprofitar las ensenyansas que s'enclouhen en l'importantíssim acte polítich que acaba de realisarse.

Primer que tot considerém un fet: La abstenció d'una grant part (potser la major) del cos electoral.

La abstenció, encar que no sia acordada, es també una votació. Hi ha hagut, donchs, dues votacions, la dels que tiraren son botlletí en las urnas y las dels que's quedaren á casa. Aquesta segona no té cap importància, immediata, en lo funcionament del organisme del Estat, pero la té molt grant (major, tal vegada, que la primera) en la vida interna de nostre ser polítich. Y donchs cal tenirla en compte y apreciarla.

¿Qui son, qué representan aquets exèrcits d'abstencionistes? Los republicans han anat tots, per dever y per devoció, á votar; los carlins igualment; conservadors, fusionistas, y quants viuhen dins d'un partit, han anat y fet anar á tirar dins de la urna quantas papeletas han pogut. Si aquets que s'han abstingut ni son republicans, ni carlins, ni cristins ¿qué son? Los abstencionistas tenen un programa: la indiferència; y un capdill que 'ls aparta de las urnas: lo fàstich uns, l'excepticisme 'ls altres.

Mes aquest element es purament negatiu; n'hi ha un altre ben positiu. Jo crech que, descontant dels abstencionistas dues parts ben petititas, la dels que ho han sigut per disciplina de partit, y la dels que no votan perque no tenen res que 'ls importe ni en l'orde material ni en lo moral, queda un nombre immens d'electors que, al abstenir-se, afirma, mes com á necessitat d'orde que com á creència positiva ó afecte, son desitg de que subsisteixi lo fonamental de la constitució que 'ns regeix, apuntant, com á motiu de son allunyament del sufragi, la voluntat de reformas que cap dels candidats en lluyta representa y garantisa. Aixó algú m'ho discutiria, pero moltissims, los mes, me'n darian la rahó.

Aquesta part dels abstencionistas ha tingut una grossa influencia en lo resultat de las eleccions,—en lo moral sobre tot,—y las conseqüències de la seva actitud fereixen lo prestigi del govern,—prescindim de son caracter de partit—y van de retop á debilitar y á amenassar las insti-

tucions, lleys y organismes que aquell representa ó ampara.

Donchs si aquest grant nombre d' electors no vol esser cómplice del esfors revolucionari que va enfondint lo parpal ab que preten alçapremar y volcar l' actual orde polítich, ha de sortir de la apatía y allunyament en que s' ha quedat ara; puix si be es cert que, á pesar d' aixó, la bola va rodant per sa órbita, y 'ls goberns surten sempre triomfants de las urnas, cal tenir molt en compte que las trampas y topinadas donan una victoria material, pero resultan, en altre sentit, una derrota verdadera, que no l' ateny á ell sol.

Mes ¿per qui votarán? Los candidats tots, ó ben poquets se'n faltan, representan mes un interés personal ó de partit, que afecte y zel per las cosas de la pátria y las particulars del districte; son mes homes de sa conveniencia ó de sa colla, que del pays; ab aixó no poden volguelos, no 'ls volen, los que ni votan per l' interés d' un home ni pel d' un partit.

En aixó la rahó 'ls sobra; y aquesta rahó que 'ls sobra ve á provar, indirecta pero clarament, que l' catalanisme deu organisarse y llensarse á las lluytas políticas per obrir á eixos indiferents y excéptichs per forsa una porta d' esperansa; puix lo catalanisme que representa una sana reacció contra la inmoralitat que regna, que sosté un programa en que l' amor á la terra tot ho domina, en que las entitats naturals recobran llur acció autònoma y benfactora; lo catalanisme que ni amenassa cap institució ni preten volcar cap trono, que ni es republicá, ni carlí ni cristi, que presenta reformas no inspiradas en cap teoría política, sino en la sabiduria dels segles, en las ensenyansas de la historia, en las necessitats económicas y socials que actualment la patria experimenta, que sols preten restablir dintre de l' Estat espanyol la llibertat de la naturalesa contra la opressió del artifici, es sens dupte l' mes indicat per recullir los sufragis dels que, no formant en las filas de cap partit revolucionari ni gubernamental, desitjan sols que 'ls interessos del pays sian cuidadosa y honradament governats, y que 's traguen, per lo tant, d' entre las mans de las collas políticas ab que gent d' altres rassas, d' altres miras, d' altres interessos, d' altres necessitats, tenen perpétuament seqüestrada

la direcció de la cosa pública general, y la de la nostra, per consegüent.

Mes lo catalanista que veu aquesta necessitat, que sent l' impuls de llensar-se pels camins que portan á satisferla, ha perdut bona part de son generós coratje al veurer com s' han fet y com han resultat las eleccions.

Hem vist en certas localitats una agrupació política que, partint del fet evident de la preponderancia en ella de sos afiliats sobre 'ls de qualsevol altre partit, ha proposat una candidatura; lo candidat ha fet esforsos no imaginables, ha derrotxat la seva activitat, lo seu temps, los seus diners; ha tingut servidors fiels que l' han secondat ab passió; així ha lograt que, compacates y sense faltarnhi un, anessen á las urnas; ha tingut mes vots que ningú, las actas ho diuhen; donchs, l' escrutini oficial proclama la seva derrota. Sos esforsos, sos sacrificis y 'ls esforsos y sacrificis de sos partidaris, posats en lluya ab los elements poderosos de la protecció oficial, l' han fet diputat, pero l' desvergonyiment de la mes odiosa inmoralitat li esqueixa l' acta. Quant s' arriba á aqueix extrém la lluya legal se fa difícil. Tenia rahó l' Manifest de la «Lliga de Catalunya»: *Lo catalanisme moriria enredat en las mallas de la corrupció y de la farsa.*

No obstant, la conclusió avans sentada 'ns obliga á no retraurens; la nostra apatía 'ns faria cómplices de las conseqüencias que la situació que aquets fets van creant importa; hem de entrarhi á la lluya; hem de desplegarhi nostra santa bandera, cridant á nostres bons germans á acullirshi; hem de combatrer la indiferència dels uns y l' potineig dels altres. ¿Serém vensuts en la batalla? ¿Qué hi farém? Si 'ls que tenen en sas mans lo govern del Estat volen continuar nondrintse d' inmoralitat y de cinisme per acabar en mitj del trastorn y de la revolució infecunda, y la part sana de nostre poble no 's decideix á oposarshí, los catalanistas ne sortirém inmaculats y ayrosos, y ab tota conciencia podrém profitarnos del estat de cosas que, á espatllas nostres, s' haurá establert.

N. VERDAGUER Y CALLÍS.

CONSIDERACIÓNS SOBRE EN MUNTANER

COM À HISTORIADOR CATALÀ Y COM À VIATGER Ó EXCURSIONISTA

Discurs llegit á la Associació Catalanista d' excursions científicas, en la vetllada del 26 de Novembre de 1890, celebrada per dita societat ab motiu del xiv aniversari de sa fundació.

(Continuació)

He dit mes endavant que en lo segle xiv lo pensament català tingué també sos almogávers com los tenia nostre poderiu militar. D' almogáver del pensament ha calificat molt acertadament en Menendez Pelayo á nostre Ramon Lull; y almogávers de la ciencia, de la filosofía ó de la historia foren axí mateix en Joan de Peratallada, l' Arnau de Vilanova y en Ramon Muntaner. La ciencia seguia á les hores l' impuls expansiu de la raça. La faya oriental de Espanya era teatre petit pera esplayar totes les energies y la vida vigorosa dels catalans qui cercavan terra ahont arrelarse en totes les illes y penínsules del Mediterrani: «Siats cert, diu en Muntaner, que si el regne de Granada fos de la nostra conquesta, gran temps ha que fora de cristians (1).» Preciosa confessió de lo que podiam y del pit que teniam! No sé quin mal fat ens va marcar térmes tan estrets dintre de la terra espanyola y ens va negar apressurar lo moment providencial de sa total deslliurança, negantnos ab questa gloria la consagració de nostra hegemonía; mes si ens vegem tan privats de amples termes naturals dintre de lo nostre propi casal, be 'ls saberem axampliarlos ab la fitora dels Llurias y dels Marquets y ab l' ascona dels Rogers de Flor. Y á la ciencia catalana li passá altre tant. Arreconada dins d' aquest estrém de Espanya, volá ab la nacionalitat per tot lo Mediterrani y pel Mitjorn de Europa y per axó la Crónica de 'n Muntaner presenta un carácter tan cosmopolita y europeo com la filosofía del gran Lull ó les estranyes elucubraciones de 'n Vilanova.

La «Crónica de 'n Muntaner» es, donchs, axí mateix catalana en aquest darrer sentit, expansiu, cosmopolita, y fins, valgam la expressió, excursionista. Tant com á Catalunya, interessa á la França que casi be se la ha feta seva, á la Italia que la ha saquejada á tort y á través, y á la Grecia que la ha aprovechada encara que de segona mà y en temps moderns (2). Y veyeume aquí ficat dintre mateix del meu assumpto.

Emperó me atrevesch á afirmar que cap crónica de la Edat Mitjana, fora dels llibres de viatges, conté mes riquesa de indicacions geogràfi-

ques, mes descripcions de terres, de costums y tradicions, mes judicis y conexions de pobles extrangers que la de 'n Muntaner. Un siciliá, un grech ó un africá, no parlo ja dels de casa nostra, se hi deu embadalir al recorrerla, y tan debó poguessem dir altre tant de les histories extrangeres que parlan de nosaltres. Sorpren trobar en la Edat Mitjana un conèxement tan gran de la geografia de la época, y tant mes sorpren, en quant aquesta geografia no ha sigut apresa sobre 'l mapa, mes sobre 'l mateix terrer, apamant les distancies, atravesant congostos y pujant muntanyes, visitant les viles, internantse pels golfos, navegant per tots los mars, recorrent les platges ó enfilant lo curs dels rius. Un complert comentari á la crónica de nostre historiador, comentari que está encara per fer, necessita una coneixença no vulgar de la geografia y l' auxili de un mapa molt perfet.

La única dificultat que ofereix lo text de aquesta obra y la intel·ligència dels itineraris seguits per les expedicions militars, pels reys ó per lo mateix cronista, no prové de la omissió de llocs, ni dels errors geogràfics que no abundan, sino de la corrupció que á vegades sofreixen y no sempre per culpa seva, baix sa ploma, los noms extrangers y mes que tot los grechs. ¿Qui reconeixeria per exemple en Nif á Ninfea, en Taix la illa de Tasos, en Fuylla á Focea, á Scopelos en Spoll, á Cassandria en Seserandia, en Estives á Tebes y en l' imperi de Lantzaura á la Bulgaria? (1).

Se equivocaría de mitg á mitg lo qui imaginara que en Muntaner havent corregut tant món y sobre tot un mon tan diferent del nostre com ho es l' oriental, siga una deu abundant de noves peregrines d' aquella civilisació, y el qui cercás en ses planes, fora de alguns datos lleugers de costums y tradicions, y mes exactes descripcions geogràfiques, altre cosa mes que esperit cristiá y catalanesch. Axó debades se cercaría, no dich en nostre cronista, mes en qualsevol dels francesos ó italians sos contemporanis.

Tots los grans cronistes de la Edat Mitjana, á sa manera, foren excursionistes, es á dir, viatjaren molt, corregueren molt mon y en llurs viatges acabaren aquella sahó de experiència humana, que es lo mes preuat sagell de llurs històriques creacions: Adquiriren la experiència de la vida, no en los llibres, sino en la vida matixa, y pobres de ells, si axís fet-no ho haguessen. Cabalment son valor estètic naix de la sava de veritat que traspua per ses planes, y ja se sab quan

(1) Ibid. cap. 247, p. 478.

(2) Véjanse los treballs de l' Epaminondas Stamatides *Los catalans en Orient*, de Paparrigopoulos; *Historia de la nació helénica*, d'en Lambros y de molts altres.

(1) Alguns d' aquests noms, emperò, estan escrits tal com los donava la pronunciació vulgar moderna: vgr. el de Tebes, que 'ls grechs anomenan encara Thibes; el de Nif que se troba avuy en lo equivalent turch de Nife, etc. Altres estan trets de pronunciacions extrangeres y après catalanisats, com el de Focea, Fuylla, que 'ls italians coneixan per la Foglia, Folia, Foyia, etc.

germanes son la veritat y la bellesa. Eran ignorant de erudició en la época en que la erudició y el renaxement anavan á capgirarho tot y á esborrar les petjades de la Edat Mitjana. Eran homes abans que savis. Eran candorosos y senzills com á infants, plens de experiència y de malícia com á vells, grans y naturals com á héroes, y de aquexa barreja de sentiments heróychs, infantils y humans, naix lo major preu de aquells llibres que tenen la grandesa de les gestes heróiques, lo realisme crú de la vida práctica y la poesía misteriosa dels cuentos de fades.

Tots ó casi tots los cronistes foren ensemeps actors y narradors de les proeses que narràvan; tots ó casi tots corregueren pam á pam los payssos que descrivian. Axí se 'ns presenta en Joinville acompañant á Sant Lluis á la primera de les dues creuades que emprengué; en Villehardouin prenen part en la quarta, assenyalantse en lo setge de Constantinopla, salvant á Baldui en la batalla de Andrinópolis y entrant en la Tessalia ab lo titol de marescal de Romania. La passió de veure mon es també lo distintiu de Froissart; Sanuto sols se creu digne de escriure les gestes dels creuats després de recorrer l' Orient; y d' en Muntaner no cal que res us diga, que be sabeu que desde l' coll de Panissars al cim del Mont Tauro, desde les platges africanas á Santa Sofía y desde les Balears á les illes del Egeu, no hi hagué terra ni mar que ell no visitás.

ANTONI RUBIÓ Y LLUCH.

(Seguirá).

UN LLIBRE DE RAMON PICÓ Y CAMPAMAR⁽¹⁾

No hi ha terra mes erma per la bona poesia que las composicions de tema obligat. Solen patir totas d' un defecte propi de llur origen: la falta d' espontaneitat. Y com sense espontaneitat no pot haverhi inspiració verdadera, per això eixas composicions solen resultar deneridas, y mes que artísticas, artificiosas. Es encara mes grossa la dificultat si s' tracta de tota una tanda de poesías imposadas al capritxós albir de la musa per algun deber ó conveniencia social, per tant respectable que sia. Si, ademés, la tanda es en obsequi d' algun Mecenas ó familia poderosa, se posa l' autor en gros perill de semblar poch digne y delicat, desagradant aixis, no sols com

á poeta, sino també com á home, especialment en temps com los nostres.

Totas aquestas dificultats, no ja vensudas de qualsevol manera, sino completament obviadas, avaloran mes y mes una breu, pero preciosa col·lecció de poesías catalanas del mestre en *Gay Saber D.* Ramon Picó y Campamar. Impresa ab gran elegancia y sense titol, com obra no destinada al públich, la hem rebuda com á presentailla de la amistat del autor, y de veras li agrahim. Lo llibre es un justíssim y delicat tribut á la familia Güell, en quinas oficinas ocupa l' autor un lloc important. Se compón de breus felicitacions dirigidas á la egregia senyora donya Isabel Lopez de Güell, á nom de cada hu de sos fills, y d' altras poesias dedicadas als mateixos adolescents y noys, y també á recordar successos assenyalats d' aquella casa. En semblant tanda d' assumptos qui esperaria veure brillar ab tot son explendor las qualitats d' un verdader poeta? Brillan, no obstant, las dorts mes excelents del ingenio y del cor en lo llibre que 'ns ocupa, ab la ventatja de revelarnos una nova fase d' aquell poeta verdader.

Coneixiam á en Picó y l' admiravam com á cantor incomparable del romanç històrich y d' intimitats líricas.—Nervuda sobrietat, inmensa eficacia descriptiva, entonació viril, fantasia potent, eran los caracters constants de sus obras. Sa índole poética estava en perfecta consonancia ab sa admiració preferent per Shakespeare y V. Hugo. Com d' aquest darrer, en sa primera època s' hauria pogut dir de 'n Picó que tenia la lira de bronze, encar que son gust sobri lo diferenciacions profundament del romantic francés, tant profus y roçant. Ningú hauria sospitat que l' estre del autor de *Visca Aragó!* se doblegués á la suavitat y candor dels idilis de la infància. Ningú hauria demanat los perfils y colors de Fra Angélich á qui pintava ab los pinzellons de Ribera. Per això 'ns ha sorpres tant lo llibre que motiva estas planas. En ell se 'ns revela en Picó y Campamar com á poeta de la gracia candorosa, de la ingénua suavitat que tant se requereixen per poetizar la infantesa ab sentit religiós.

Lo que no ha pogut sorprendre es la discreció exquisida, la dignitat y noblesa del autor. Hauria sigut necessari desconeixer lo caracter personal de 'n Picó, per trobar estrany en aquestas poesias aquellas qualitats que no provenen del art. May tal vegada un poeta, mes ó menys dependent d' una familia poderosa, haurá lograt cantarla ab major dignitat y delicadesa. ¡Quin ventajós contrast ofereix la musa del poeta pollensi ab la de tants altres que no resultava ser altra cosa que la adulació disfressada, y á

(1) De la revista de Palma de Mallorca, *El Eco del Santuario*, traém las dues poesías de 'n Picó, que mes enllá insertam, així com l' article de Mossen Costa y Llovera. L' article—ho dihem ab sentiment—l' hem hagut de traduir del castellà (Quina llàstima; tant hermos!

(N. de la R.)

voltas fins sense disfressa! ¿Pot trobarse major alabança de la feonda laboriositat en mitj de la opulència que 'ls versos posats en boca del hereu de la familia Güell, al felicitar á sa mare? Ni quin modo pot trobarse mes escayent d' elogiar una índole privilegiada que l' empleat en los versos dedicats al nen Claudi, que veurán nostres lectors?

Tampoch nos ha fet estranyesa 'l fons pur y enlayrat de las composicions, lo selecte de llurs pensaments, ni lo real de sa inspiració. Sabiam que en Picó es dels pochs que may escriuen versos que no sian verdadera poesia.

Tampoch podíam sospitar descuyts en la forma tractantse d' un consumat artista, en qui la correcció y finura del estil, de la versificació y del llenguatje resplandexen molt particularment en mitj del casi comú desmanech dels poetas catalans. Lo únic que sorpren es que 'n Picó hage sapigut encertar tant perfectament la forma especial d' un genre tant distint del quin havia conreat.—Familiaritats dificultosas y hasta formas métricas fetas expressas, no faltan en nostre llibre. Serveixi d' exemple la següent suavíssima

CANÇÓ.

—No sabs, Maria
tendra ponçella,
la setella
per qué es tan bella?
Perque entre 'ls lliris de sos jardins
té una capella,
Jesús de dins
y ab Ell els àngels y serafins.

Ja sabs, Maria,
per que es tan bella
la setelia;
sias com ella,
pomet de lliris y jesamíns;
ton cor capella,
Jesús de díns
y ab Ell els àngels y serafins.

No pochs capolls d' esta garlanda de la ignòncia figurarien sens desventatja al costat de las mes frescas floretas de 'n Verdaguer, que semblan intactas y humidas de celestial rosada.

També enclou l' aixerit volum algunas composicions mes semblants á las anteriorment conegeudas del autor y que 's recomanan per llur concentrada forsa descriptiva. Bellíssimas son en aquest sentit las titoladas *Versailles y Montmartre*.

Si anessem á cercar taras ab lo microscopi d' una critica busca-bregas, difícil fora trobarlas en tota la colecçió. Sols nos atreviríam á senyalar com á degenerada la forma *sapiguer* usada per en Picó en lloch del infinitiu *saber*. Be sabém que tal degeneració es molt corrent en lo llen-

guatge vulgar de Catalunya, mes nos sembla iliteraria y no acceptable, per tant, en lo llenguatge pur y elevat d' un poeta com nostre distingit paysá, que honra 'l nom de nostra illa á Barcelona hont viu.

Al senyalar lo que, á nostre judici, podría anomenar lleugeríssim defecte, hem volgut acreditjar davant del públich la imparcialitat de nostres elogis y davant del autor la sinceritat de la admiració que li professám, al donarli l' amistosa enhorabona per son llibre massa breu. Valdament pugam aviat donarli una felicitació mes enèrgica, ja que no mes afectuosa, per la colecçió de ses poesias de major alé ja conegeudas y premiadas, á las que s' afegirán segurament altres que no coneixem encara.

MIGUEL COSTA Y LLOBERA, PBRE.

MONTMARTRE

A n' Eusebi Güell y Lopez.

De dalt de l' Arch de l' Estrella
qui veu París veu un mar,
mar d' onades escumoses
y rojes color de sanch.

Los quatre vents en discordia
les feren ab son alam,
y les onades s' adressan
com á monstres bramulant,

S' adressan, crexen y pujan
fins á tapar els palaus,
dels temples ja sols se 'n veuhen
les puntes dels campanars.

Tot despareix; á flor d' aygua
d' ací d' allá van surant
les trossejades despulles
de tot un món que se 'n vá.

Tot despareix, y les ones
van dihent:—¡Les potestats
de la Terra ja caygueren,
les del Cel també caurán!—

A mi mateix, al sentirles,
m' he dit llavors ab esglay:
—Será cert que 'ls céls s' acaban?...
¿será cert que 'ls deus se 'n van?...—

Forta y clara, una veu:—¡Home
de poca fé!—m' ha cridat;
era Jesús que venia
caminant per sobre 'l mar.

—¡S' esfondrarán els imperis,
me deya tot caminant,
passará tota la Terra
però Deu no passará.

—Qui, com Deu?... Aquexes ones,
contra l' Etern ¿qué podrán?
al Fill de Deu, de peana
la més alta servirá!—

Quan ha dit exes paraules,
lo Salvador s'ha aturat
posantse dret damunt l' ona
més alta, demunt Montmartre.

Paris, 1886.

À EN CLAUDI GÜELL Y LOPEZ

L' Infantesa t' ha donat
tots sos tresors à mans plenes:
fè, cor cast, pensaments purs,
candor angélich, tendresa,
sorris d' or... tots los encants
puríssims de l' Ignocencia.

Quan t' ha donat tot lo seu
diu, girantse à la vellesa:
—Germana, dónam un raig
de ta corona de reyna.—
La Vellesa ni 'n dona un,
raig de seny, que l' Infantesa
posa ab sos dits al voltant
de ton front per diadema.

Que t' troba allavors de bell
l' Angel de la Guarda! Al véuret,
sent que de tots sos recorts
los més hermosos renexen.

Lo teu posat reflexiu,
ton mirar d' home que pensa,
li recordan à Jesús,
que tenia l' edat teva,
qu' entre Sabis y Doctors
anava à seure en el Temple.

—Qui,—se exclama al recordarho,—
qui més bell que l' Ignocencia
quan el seny clar resplandeix
en sont front com una estrella?—

L' Etern Pare li respon:
—Angel de la Guarda, vetlla;
vetlla, y axís com el pi
té tot l' any les fulles verdes,
fés també que aqueix infant,
pi fort que comença à créixer,
guardi totstems els tresors
que li ha donat l' Infantesa,
fè, cor cast, pensaments purs,
candor angélich, modestia...
Que no hi ha res ni més bell,
ni més sant que la Vellesa
coronada ab los encants
puríssims de l' Ignocencia.

Diada de Sant Claudi 1887.

RAMON PICÓ Y CAMPAMAR.

UNA CARTA DE 'N GUARDIA⁽¹⁾

Paris, die 9 de Juriol de 1890.

Sr. D. Antoni Rubió y Lluch.

Amich estimat: Rebí lo periòdich *La Nacion*,
de Bogotá, que m' enviareu, é de quant digueriu

d' en Bernat é d' un servidor, puch dir que n' estich molt content. Poch es lo que he fet, pero per poch que sia, queda uberta la carrera: altres hi entrarán, no per vana gloria, sino per amor à la veritat é à la patria, com à bons catalans. Una dotzena d' almogavers de les lletres catalanes bastaria pera conquerir aquella terra casi bé desconeguda que cultivaren els nostros avis, é encara que per llansarla en un principi no hi hagues sino mitja dotzena de bones arades, ja tendriem esperances de fer ampla cullita, ensenyant los llauradors experimentats als novicis de bona voluntat é poca experiència. Si no vaig errat per massa ilusió, no s' acabará aquesta centuria sens que tornen à la clara llum del dia alguns dels difunts roegats de corchs é sepultats en la pols de les biblioteques. Vos qui pensau com jo é desitjau la resurrecció dels morts, qui son la nostra vida, bé sabeu que la vera renaxensa no pot ser d' altre manera, é com à bon fill del qui primer tocà la campaneta del Somaten pacifich, cavareu à fondo pera desenterrar los sabis del temps passat. Ahir rebí notices del nostre bon amich en Gaetá Vidal, qui m' alegraren moltissim, per lo que m' escriu dels projectes de la Academia de Bones Lletres respecte de la publicació de una Biblioteca d' autors catalans. *Hoc erat in votis*, estimat amich; de manera que me pareix inútil repetir lo que tantes vegades he dit é escrit als amichs de Barcelona, que jo faré tot lo que pugue pera treure del fossà alguns dels qui de segles ençà esperan la resurrecció. Ja sabeu que per aquí no faltan bons manuscrits catalans. Antes de tot deurien veure la llum la crònica de P. M. Carbonell, preparada pera estamparse de la propia mà d' en Zurita, é ab particular diligència, en la part qui conté la crònica del Rey en Pere de les *Ceremonies*. Després d' esta obra capital, convendria publicar *Lo Cançoner*, de obres enamorades, tresor de la poesía clàssica catalana, afegintli lo qu' hi ha de nou en *Lo Cançoner* de Saragossa. Preciós en tots conceptes es lo manuscrit de la crònica del Rey en Pere, anomenat lo Gran ó dels Francesos, corregint les faltes de la edició prou defectuosa de Buchon é Tastu, é de la d' en Bofarull. Altres obres històriques de menor importància estan conservades en bons manuscrits, é s' en podrien treure dos ó tres toms regulars. De moralistes petits, n' hi ha dos qui bé s' ajuntarien en un tomet, vull dir los tractats d' en Pax, d' en Eximenis é d' en Jafuda. D' aquest últim tinch preparada la part de crítica verbal, revista la edició del amich Balari, é notades totes les variants. L' astrologia de Bernat de Tresvents, metge d' en Pere del punyalet, es obra molt curiosa é de gran profit per lo molt qu' hi ha de la fisiologia dels temps.

(1) A la amabilitat de nostre distingit company D. Antoni Rubió y Lluch, devém l' honor de publicar aquesta interessantíssima carta del illustrat català que à França, sa residència, es honor de nostre pays.

raments é alguns retratos fets de mà de mestre. De les traduccions de obres antigues é modernes, la primera de totes es la Biblia en tres toms abultats in folio, complerta; é una altre en dos toms. Son diferents, é podria ser que la primera fos la d' en Ferrer, germà d' en Vicens, segons he vist conferint lo saltiri que vaig descobrir en altre temps é lo d' aquesta magnífica Biblia, digna de una biblioteca real. Saltiris n' hi ha tres, diferents, pero dos no están complerts. La traducció catalana dels llibres sagrats es un tesor de la nostra llengua riquissim, é una font pot ser mes abundant que la pregona mina d' en Ramon Lull é d' en Eximenis. Quant tench un poch de temps, vaig á la Biblioteca nacional pera estudiar les dues biblies catalanes. Dies passats acabí de llegir d' un cap á l' altre les vides de Sants, que he tingut prop de cinch mesos en casa. Faltan tres ó quatre planes, é algunes no es fácil de llegirles de tant vell qu' es lo manuscrit, en lo meu concepte del segle XIII. Es preciosissim per la llengua, é no sé si he llegit cosa mes antigua. Ja veis, amich, que no faltan or, argent é joyes. Faltan argenteres é mestres. De la Academia han de sortir. No voldrá la Academia catalana de Barcelona que gent de fora fasse lo que á ella li toca é de dret pertany.

Memories als amichs é particularment al pare vostro é patriarca de la actual literatura catalana. He llegit de gust lo que haveu escrit de la compilació d' en Estelrich. Coral amich vostre.

J. M. GUARDIA.

—
—
—

REVISTA ARTÍSTICA

JANER.

¡Gracias á Deu! ¡Tot es comensar! son las exclamacions que á mitjans del mes han sortit de la boca de tots los que 'ns interessém per la reputació artística de nostra capital.

L' actual Ajuntament ha comensat á realisar lo que ja somniavan nostres besavis. Per ordre seva comensan á satisferse 'ls desitjos que feya anys y pany covavan los barcelonins amants de las bellas arts. Sia donchs la enhorabona per tots, que la tením ben afanyada.

Es lo cas que d' aquells projectes de Museos, casi rancis de tant vells y rebregats, ja n' hem vist alguna cosa: La primera sala que s' ha guarnit en lo Palau de Bellas Arts ab las obras dels artistas pensionats per nostra corporació municipal, altras compradas per la mateixa y algunas cedidas per lo Ministeri de Foment.

Aixó está be y mereix un fort aplauso; mes ja que ha tocat l' hora creyém que no es del cas

reposar en lo primer grahó, sino enfilarse escala amunt, tant com ho permetin los medis y elements de que disposa Barcelona. Aquests pel moment no son pas pochs, alguns diaris locals los han senyalat y nosaltres ho repetirem; potser essent molts á dirho algú 'ns escoltará.

Tot lo que s' ha portat al Palau de Bellas Arts, no es prou digne d' un Museo, s'ha de retirar, y tampoch te prou valor per ensenyarlo á ningú.

Lo foraster que ho vejés se posaría á riurer com devant d' una parodia ó 'ns tindría llástima com se'n te de aquellas familias acomodadas que tot lo dia son al carrer rumbejant bonichs, sense recordarse may de comprar un llibre, no ja per instruirse, sino ni sisquera per cubrir las apariencias devant del públich.

Cal donchs acudir ab tota pressa á las Autoritats, Corporacions y fins particulars que tingen elements aprofitables.

Vinga l' Academia de Bellas Arts y cedexi tot quant puga de las obras que firman Guido Reni, Caraccio, Dematei, Rembrand, Viladomat, Campeny, Fortuny y tants mes. Vinga la Diputació y sacrificis temporalment dels cuadros que no lluheix de 'n Sans, de 'n Fortuny, de 'n Luna y d' algun altre. Vinga l' Ilm. Sr. Bisbe y fassi un repas á la Seu, á las iglesias de dins y á las foranas, que de segur guardan descuidadamente algunas joyas ignoradas ó poch coneigudas. Fassis endressa de lo que s' guarda á Sta. Agueda, y portis á lloch mes visitable. Demanis á l' Audiència lo molt bo que posseheix, regfrinse nostres arxius que s' prestan á una bona tria y véjis últimament, si'l govern que tantas vegadas nos ha tret lo pa de la boca, nos ne dona un xiquet per alimentar l' enteniment, cedintnos una part de las sobras que te arreconadas á Madrid, y deseguit podrán arranjarse cinch ó sis salas mes del Museo de Bellas Arts y un parell al menys del Museo Arqueològich.

Si aquestas entitats s' avenen y cedexen en depòsit lo seu, los particulars devots de l' art y de la terra s' animaran á secundarlas. Y aixís, aunats los esforços de tots y la bona voluntat de tothom, la organisació dels Museos será joch de pocas taulas.

Casualment tením aprop un exemple que pot servirnos de mostra. Gracias á la iniciativa y activitat del Ilm. Sr. Bisbe de Vich que s' ha vist secundada ab zel per alguns de sos diocessans, s' ha lograt en temps ben curt, que la simpática Ausona lluhís una de las millors coleccions arqueològicas ab que s' honra Catalunya.

Be poden, donchs, nostres elements oficiais y particulars, per pocas ganas que n' hi hagi, organizar uns Museos dignes de la importància y renom de Barcelona.

Las exposicions particulars de quadros que 'ns han interessat mes, son las que 'ls Srs. Barrau y Domenge han fet en la sala de can Parés. ¿Y saben per qué? Perque aquets autors al trassar las sevas obras s'han inspirat en tipos y paysatges ben característichs de nostra terra.

Ja es temps que 'ls artistas catalans se dexin de fantasías y de buscar assumptos estranys á nostras maneras propias de ser, costums y caracters, y fins á nostras llums y colors. Qui vulga historia, á cada plana de la nostra, hi trobará materials de sobras. Tenim la naturalesa prou rica, los tipos y trajos prou variats, las costúms de montanya prou pintorescas per satisfer los gustos y sentiments de tothom. Quant se produhexi prescindint d' aixó, encare que intrínsecament estiga be, farà sempre l' efecte de *deplacé*.

Mon verre n'est pas grand, mais je bois dans mon verre ha dit Alfred de Musset y arreu se li ha aprobat. Totas las obras que portan la marca de fàbrica catalana, y passi la frase, tenen molt de guanyat, ja que de tot lo que no enmatlleva mérits ni fesomia á ningú, sempre 'n queda alguna cosa.

Y ara qu' hem dit aixó, no podém deixar al tinter una observació dirigida al Sr. Barrau. Es que havém notat que mentres pinta lo de casa, 's recorda massa sovint de algun pintor francés, ja que aquest recort lo porta maquinalment á imitarlo. No dexi per lo dit d' estudiar tot quant puga y vulga, mes posat al devant de la seva tela trassi temes originals, treballi ab independència, y si dona mes forsa á la llum, las figures li guanyaran relleu y vida y desapareixerá la veladura que alguns han vist en sos darrers quadros.

També podríam fer alguna observació al senyor Domenge, mes com lo seu mestre Sr. Vayreda les hi fará millor que nosaltres ne precindirem, ja que tampoch es del cas, passar un mateix raser, tractar ab igual exigència, á l' artista que comensa y al que ja s' ha fet una reputació.

Per una carta de Roma hem sapigut que nostre paysá lo pintor Enrich Serra, te á punt de firmar un Sant Ignasi Loyola, una Dolorosa y dos quadros de gènero titolats «L'anell de núvia» y «La Venus del Tíber.» Aquest últim quadro sembla que representa una colla de revededoras del mercat trastaverí, que s' abocan sobre la barana d' un dels ponts existents sobre 'l Tíber, per veurer com una draga aixeca ab sa majestuosa calma la hermosa estàtua de Venus descuperta fa poch en lo llit del històrich riu.

L' amich qu' escriu parla molt be de la obra y diu qu' en ella 's nota ben marcadament una

evolució del autor cap á la escola naturalista que avuy en materias d' art està 'l cim del candelero.

Per la matexa carta sabém que l' èsbart d' artistas espanyols residents á Roma, respon al convit que se 'ls ha fet per concorrerà nostra primera y ja pròxima Exposició General de Bellas Arts.

La notícia 'ns plau, com també las que venen de Madrid y altres punts, dihen que 'ls artistas s' afanyan á enllestar las obras que volen enviar-nos. Dels artistas estrangers per ara no s' enresa.

Aqui, encare que aquest mes no 'ns ha vagat gayre, hem corregut algun estudi, y devant dels preparatius podém assegurar qu' en la Exposició hi farém un paper digne y lluhit.

Per cert que parlant de la Exposició no vindrà fora del cas dir alguna cosa sobre las Bases y Reglament que dehuén regirla, ja que pública ó privadament molts hi han dit la seva.

Com que quant se publicà dit Reglament encara no eram al mon, no poguerem apoyar algunes observacions, bastant enrahonadas que *La Renaixensa* y *La Vanguardia* van ferhi. Al llegirlo, donchs, hem despreciat los pels y senyals que pugan trobarshi y no mes nos hem fixat en una espina posada al cap de vall, que costa d' empassar y que 'ns consta s' ha atravessat á varis artistas tant y mes que á nosaltres, que al fi no hi aném á perdre res.

La espina diu aixís:

«Art. 38. El Excmo. Ayuntamiento se reserva el derecho de prelación ó tanteo para adquirir al precio fijado en el Catálogo cualquiera de las obras expuestas, estén ó no contenidas en el dictamen de clasificación.» (Aquest dictamen de classificació es lo que presentarà 'l jurat de las obras, qu' en concepte d' ell tingan d' adquirirse ab los deu mil duros assignats, ne faltin ó 'n sobrin.)

O som molt llechs ó aquest article es una portella per ahont podrá burlarse facilment la rahó, lo dret y la justicia, y ferhi entrar los empenyos, influencias, mangoneigs, trapasserias, en fi, los treballs de sapa que dintre de casa tot ho corrompen y desacreditan.

No 'ns exteném mes sobre l' alcans d' aquest article perque no ha arribat encare 'l cas d' utilisarlo, mes si doném, respecte d' ell, la veu de alerta als expositors, perque segons sia l' us que se 'n fassi donará peu á disgustos, rivalitats y escandols que 'ns desprestigiarán als ulls de la gent com cal.

Los teatros nos han donat poca feyna. Un sol estreno important hi ha hagut durant lo mes, en lo Teatre Català de Novetats: *La Última*

Pena, drama original de D. Francesch Ubach y Vinyeta, del que ja diguerem alguna cosa.

Poch podém afegirhi avuy, ja que la obra, ab tot y haver obtingut bon èxit, no s' hi presta gayre. L' argument, aprofitantse de duas casuositats, te per objecte demostrar lo falible de la justicia humana, donant ocasió al desenrotillarse, á que l' autor manifesti, ab varias rasons ja sapigudas, la seva opinió contraria á la pena de mort. La acció, que es molt sencilla, passa á Alsacia. Lo per qué, si no ha sigut per fer pintar una decoració de bastant caracter al Sr. Chia y donar un poch de feyna al sastre del Teatro, no l' hem vist. Los caracters tot just se dibuxan, excepte lo del Major, acusat y sostingut ab tochs vigorosos. Las escenes se succehen sense interès fins arribar á las darreras dels actes que son de bona impressió teatral y bastant novas. Es probable que l' autor concebis primer aquestas escenes que l' drama, y que temptat per lo seu efecte escribis la obra, qu' encara que literaria y teatralment descobreix la ma d' un mestre, per son caracter y delineaments generals s' ha trobat un xich passada de moda.

Dels actors, l' únic que per lo natural estigué en lo seu lloch, fou lo senyor Bonaplata; mereix donchs un aplauso, com també lo senyor Tutau, que, com á director de escena, logrà dels comparsas, en lo tercer acte, l' efecte d' una revolta popular just com no s' acostuma.

Lo teatre catalá de Romea no ha donat res de nou, al revés, ha desenterrat una porció d' obras romànticas castellanas y melodramas llampants, no sabém si per encarrilar lo gust del seu públic.

En los teatres citats s' han donat funcions en honor del gran Fontova, haventshi llegit poesías de reputats autors y representat en lo Romea una *Loa*, original de don Frederich Soler, dedicada, com los demés treballs, á enaltir los mérits del artista y á plorar la seva pèrdua, cada dia mes sentida, per quant era la figura mes característica y que ab mes orgull mostrava nostre Teatre Regional.

Al repassar las funcions d' aquest mes que s' han donat en lo Teatre Catalá hem notat y molts dels seus entusiastas ho han marcat ab disgust, que la majoría dels actors, del Romea principalment, han representat obras castellanas en los seus beneficis, com si no tinguessem repertori ahont triar obras per lluhirse.

En los demés teatres no hem vist res que 'ns interessés, com no sia lo debut de la senyoreta Calvera en lo Teatro Gayarre. Aquesta jove, que no havia trepitjat may las taulas, desempenyá ab molt èxit lo difícil paper de *Margherita del Faust*. Al donar la noticia felicitém coralment á

la senyoreta Calvera, com ho farán molts dels que la conegen per haverla sentit cantar, en variis concerts y ab tan bon gust com sentiment, las deliciosas cansons populares de nostra terra y las del seu mestre en Francisco Alió, totes massa arreconadas per lo valor que tenen.

Nos sembla que ja es hora d' acabar, mes no podém ferho sense dedicar en que sian pocas ratllas al acontexement literari del mes. Nos referim á las lecturas públicas que l' Excm. senyor don Victor Balaguer ha donat de sas darreras obras poéticas, titoladas «*Lo romiatge del ànima*» y «*Pirineus*.»

Feya un grapat de temps que lo senyor Balaguer no formava en las filas dels que sostenen nostre moviment literari á una altura qu' envejan molts literaturas. Al allistarshi de nou, ho ha fet ab la mateixa inspiració, ab la mateixa forsa y ab la mateixa facundia d' altres temps. Unicament la seva personalitat política ha privat potser á la seva personalitat artística que s' expressés ab tota sinceritat. Aquesta última personalitat la conserva ben be lo primer Mestre en Gay Saber. Aixís ho creuen quants han tingut lo gust de sentirlo llegir en las vetlladas esmentadas ab aquella expressió y entussiasme, de forma una mica ampulosa, que l' caracterisaren de jove, y quants hem saborejat particularment las bellesas qu' enclou «*Lo romiatge de l' ànima*.»

Nosaltres som joves per donar consells, mes al contemplar lo talent poétich d' en Balaguer encara tan fresh y tan sancer, nos dol que no repudihi la política y s' llensi als brassos de sa esposa llegítima la poesía.

Recordis que la una li ha fet posar tots los cabells blancks y ha sigut causa de que se li fessen alguns retrets de antipatriota, y que l' altra pot fer reverdir y treure ufana als llorers que ombrejan lo seu front.

Decidexis á triar la darrera ara que hi es á temps y la gloria tornará á coronar la simpática figura del Trovador del Montserrat.

J. C. y R.

Barcelona 31 Janer.

CORREU NACIONAL

Naturalment: l' assumptio casi exclusiu del dia, lo tema de totas las conversas, la preocupació dels polítichs d' ofici y l' fastich de la inmensa majoría de la gent sensata, son lo resultat y peripécias de las passadas eleccions de diputats á Corts. ¡Quànt escàndoll! ¡Quàntas inmoralitats! ¡Y quina descomposició mes tremenda la dels partits!

Tot axó s' ha fet evident en la passada brega; d' una banda la majoría dels electors de veritat s' ha estat quieta á casa seva, desenganyada de tanta farsa y ben convensuda

de que son vot, cas d' emetrel, no alteraria gayre lo resultat de las eleccions, prefixat ja casi matemàticament en lo encassiat del ministeri de la governació. Per l' altre costat los partits polítics han demostrat l' anèmia que 'ls consúm, ab los pochs electors que han pogut portar á las urnas á pesar de sas repetides instancies y reclamacions. Y han acudit á la lluya descompostos; dividits y subdividits en nombrosas banderias, sota las que s' ha evidenciat que no hi batega mes que personalismes y xorcias rivalitats.

Y à fi de comptes, ha succehit lo que tothom tenia previst: han triomfat los conservadors. ¿Cóm? Axó no necessita explicació de tan sabut. D' altre manera no s' explicaría la variabilitat y volubilitat del pays, que seria invariablement y sens causa justificant de transició, conservador, fusionista, republicà, etc., segons fos lo color politich del partit governant. Francament, dat lo sistema què aquí impera, valdría la pena de que 'ls governs procedissen ab una mica mes de sinceritat y abolissem lo sufragi per inútil. Y 'ls diputats que 'ls nombressen de real orde, concedint á las oposicions los llochs que volgués lo govern, que axis no s' prostituiria l' poble, no s' introduhirian divisions y odis en las familias y lo resultat fora l' mateix.

Y als governs no se 'ls podría negar quan menys una virtut: la de procedir francament. D' altre manera ¿quin fruyt bo's vol obtenir ab lo escàndol actual? Ab procediments com los en us se preté consolidar las institucions?

A la hora present ab prou feynas se sab en molts districtes á qui hi han elegit per diputat. Tal que apareixia vencedor després del primer escrutini, ha resultat vensut á última hora; d' altres dels que aquí electors y adversaris confessaven que havían obtingut majoria de vots, s' ha fallat á Madrid que no l' havían obtingut. Aquestas informalitats no poden congriar res de bò. De moment vegis lo que ha succehit en nostra ciutat, ab motiu de l' acta de diputat per las afors adjudicada al senyor Puig y Valls.

S' ha tributat una gran ovació á un adversari de las institucions actuals, que serà tan respectable com se vulla per sa ciencia y per sa serietat, per mes que professa unas ideas políticas que aquí no estan pas en predicament. Y à aquest home lo ha fet mes simpàtich al públich lo procedir del delegat del govern, disolent á viva forsa la manifestació realisada en son honor. Se podrá, argüint manyosament, defensar aquesta mena de procedir, mes lo que no probará ningú, es que haja sigut hábil ni res semblant.

Com hem indicat, no se sab encara de segur quins son tots los diputats elegits, axis es que no podém dar noticia sino dels càlculs que's fan. Segons ells, en las futuras Corts hi haurà 270 diputats conservadors, 80 fusionistas, 10 reformistas, 26 republicans, 8 martistas, 7 carlins, 1 nocedalistas y 2 autonomistas. Com se veu, las oposicions serán bastant nombrosas, podent dar, cas de coaligarse, bons disgustos al govern. Tot conseqüència lògica del malhaurat parlamentarisme que cada dia cau en un descrédit major.

Nostra crònica no pot esser avuy gayre mes llarga, perque com ja ho hem indicat, en la passada setmana, no s' ha parlat mes que d' eleccions.

Axis es que per acabar nos farém ressó de un article publicat per un periódich alemany (*Preussische Zeitung*), ab lo que, baix lo epígrafe d' *Espanya y la triple aliança*, sosté la probabilitat de que nostra nació entri á formar part de la aliança dels imperis centrals d' Europa y del regne italià. Segons l' article en qüestió no s' han pas entaulat negociacions per portar á efecte aquella aliança, sino que afirma que vindrà determinada per la marxa dels fets. Nosaltres no afirmaríam que pel magí d' algun governant no hagués passat tal despropòsit, mes si que duptém que s' arribi á realisar. Sobre que seria impopularíssima, la fan difícil nostra situació geogràfica y rahons de conveniència propria, que

no 'ns permet decantarnos cap á l' un ni al altre costat. Y ademés hi ha un exemple del fruyt que la tal aliança dona, per férnosen passar (si las tinguésssem) fins las intencions. L' exemple es Italia, desde que entrá en aquella aliança, cada dia mes pobre, sens saber que fer de sos productes agrícols que tant be colocava á Fransa, y aclaparada sota formidables armaments de que no tenia cap necessitat. L' exemple, com se diu, es *frappant*.—X. B.

EXTRANGER

Qui ho havia de dir que estés tant aprop de caure en Crispí, aquell valentás canceller italià que desde l' setial de sa prepotència desafiaava tots los poders, los de la terra y los del cel! Ja ho indicavam en una de nostres darreras cròniques: en Crispí s' havia embolicat tant, que sols l' orgull podia amagarli l' avenç que vorejava. Mentre 'ls governs d' Italia portarán clavat al llom l' arpó de la qüestió del poder temporal del Papa, anirán com un barco sense brújula. Per influencias d' aquest assumpto, en Crispí volgué aixecar la personalitat d' Italia entre las potencias mes amunt de lo que la situació li permetia; temerós de que un dia Fransa li reclamés la reintegració del dret que contra l' Papa detenta la Italia, va entrar en la triple aliança. Aquestas dues coses, conseqüencies, abduas, del estat anormal de la Nació, empenyeren á en Crispí per un camí ruinós de son poble. Ara, ab sos projectes d' hisenda que anavan á expremir les enmustehides butxacas dels italiàns, ab la qüestió dels esperits y per afegidura lo moviment regionalista de las provincias, que l' altre dia citarem, contra un projecte centralisador, han fet esclatar la mina, y en Crispí ha saltat del poder. Las conseqüencies que aixó puga tenir son de mal anunciar, puix dependen de la resolució que l' Humbert está meditant. Si, com alguns volen, forma ministeri en Zanardelli, res han de guanyarhi ni 'ls interessos d' Italia ni 'ls furs de la justicia, puix es un deixeble d' en Crispí, y autor del projecte de retirar al clero italià l' *exequatur*. Are, si fos cridat á pendrer las regnas del govern en di Rudini, quefe de la dreta, alguna ventatja podria resultarne. Veurém. Lo que pot ben assegurar-se es que en general, llevat de pochs periódichs alemanys, tot lo mon politich ha vist ab gust la cayguda de 'n Crispí, los francesos sobre tot.

La Cambra francesa está, al present, ocupada en una tasca ben útil: la discussió del projecte de llei, adoptat pel Senat, sobre l' treball de las criatures y de las donas en los estableixements industrials. S' han adoptat resolucions beneficioses, entre altras la d' un dia de descans cada setmana. Lo catòlic comte de Mun, que ha representat en aquells treballs de la Cambra un paper brillantíssim, aplaudit per amichs y adversaris, no ha pogut lograr, no obstant, que's manés que l' dia de repòs fos lo diumenge. La llei, donchs, no fixará quin ha de ser aquest dia.

Lo cop de revolució que 'ls republicans han intentat á Portugal, se veu ara que debia tenir majors proporcions. Lo Gobern va tenir ó la sort ó l' bon nas de trobarne l' rastre, y pogué interceptar la orde espedita pel directori per las principals localitats del regne. Així fou que s' quedaren sols los insurgents d' Oporto, estant á horas d' ara tots presos y próxims á tenir á sobre lo càstich condigne. Hauria de ser la mort, segons lo Còdich penal militar, mes com la pena de mort està abolida en lo civil, es d' esperar que l' Rey otorgarà als culpables sa gracia, y que serán deportats.—V.

DIETARI DEL PRINCIPAT

En l' escrutini general de las eleccions per diputats á Corts en la provincia de Barcelona, han sigut proclamats: *Barcelona*, Planas y Casals, conservador; Vilaseca y Mogas, id.; Sard, id.; Pí y Margall, federal; y Ruiz Zorrilla, radical.—*Mataró*; Caralt, conservador.—*Granollers*, Feratges, fusionista.—*Vilafranca*, Elias de Molins, conservador.—*Manresa*, Cornet y Mas, conservador.—*Arenys de Mar*, Orozco, fusionista.—*Tarrassa*, Bosch y Labrus, conservador.—*Vilanova y Geltrú*, Ferrer y Soler, conservador.—*Igualada*, Rius y Badia, conservador.—*Castellersol*, Rocafort, rómerista.—*Gracia*, Puig y Valls, conservador.—*Vich*, Marqués de Palmerola, conservador.—*Sant Feliu de Llobregat*, Comas y Masferrer, fusionista. A l' hora què escribím, falta la noticia de Berga.

Aquestas eleccions han pertorbat casi per tot arreu la tranquilitat pública. A Barcelona la excitació contra l' potineig electoral, ha conduhit á escenes reprobables, y á alguns capcalents á salvatjades criminals.

Lo divendres morí víctima d' una pulmonía, l' escultor Sr. Nobas, una de las primeres figures del Renaixement artístich de Catalunya, que, com se sap, en res ha anat tan endavant com en la bella art de que era ornament y mestre l' malaguanyat artista. R. I. P.

Nostre bon amich de Ripoll, D. Tomás Raguer, nos escriu que, per causa dels frets extraordinaris que allá s' han fins ara sentit, fou precis deixar de treballar del tot en lo Monestir; mes que en breu se rependrá la feyna ab major escala que abans. També ns diu que ha arribat á Ripoll un nou altar destinat al Sant Christ que costeja la Congregació de la Puríssima Sanch d' aquella vila, que es «una obra bellament concebuda per D. Francisco Rogent, y executada per l' escultor Sr. Vives d' una manera acabadíssima. Son original dibuix y primorós treball; la entonació molt fosca del marmol, que s' diu molt be ab las parets del temple; y la escalinata que hi ha á cada banda del altar per la adoració del Sant Christ, fan que sia un dels altars mes richs, ensembs que sever, dels col-locats.»

Lo president de la Academia de Ciencias naturals y Arts, ha conferenciat ab nostre Alcalde per donarli compte dels estudis que ha fet per ficsar la hora meridiana en los rellotjes d' aquesta capital. Sembla que per realisar lo projecte, serà necessari comprar alguns instruments y apa-

rells de nou sistema é instalarlos en lo local de dita Academia, ahont hi ha l' rellotje que servirà de regulador á tots los demés. Aquesta transmisió de la hora meridiana exacte, es probable que s' fassa desseguida al rellotje de la nostra Seu.

Un altre enamorat de la comarca Olotina es lo jove pintor don Joan Pinós, quins cuadros exposats aquesta setmana en la sala de can Parés, s' han emportat las miradas preferents dels visitants.

Tots revelan l' estudi que fa l' autor directament del natural y acusan en ell un avens molt notable de factura, de dibuix y de percepció de color.

Las demés obras exposadas no posan ni treuen fama als seus autors.

Gracias á una deferencia del reputat novelista catalá D. Narcís Oller, en lo número vinent publicarém un fragment inédit del segón tomo de la «Febre d' or» qu' está imprimintse.

En las eleccions hagudas en lo «Foment del Treball Nacional» ha sigut elegit president lo conegut industrial D. Joseph Sert, essent derrotada la candidatura del Sr. Gassó y Martí.

Ha mort á Niza, hont lo portaren sas dolencias, un il-lustre catalá, lo general Carles Ibañez. Era un home de merit científich dels que á Espanya, per desgracia, massa escassejan. En un dels números anteriors, nostre setmanari doná compte del darrer triomf que al general Ibañez ha valgut son talent y sa ciencia en los centres científichs més importants del extranger.

Heus aquí alguns dels treballs que tant justa fama li havian donat:

Formant part, primer, de la Comissió del Mapa d' Espanya y essent després Director del Institut geografich y estadístich, s' havia dedicat al estudi de las mes importants qüestions de la Geodesia, logrant resoldre l' mes capital dels problemes d' aqueixa ciencia ab lo procediment y aparell que projectá, junt ab lo coronel d' artilleria, senyor Saavedra, per la medició de bases.

Ab dit instrument lográ midar la base central de la triangulació geodésica d' Espanya, situada en Madrilejos, província de Toledo, ab una aproximació tal, que, com digué un ilustre académich francés, no es possible ni tant sols útil sobrepujar en tant delicada operació. Basta sols dir, per que s' admirin nostres llegidors, que midant directament una llargada de 14,664'5 metres, se calcula un error probable de dos milímetros y mitg.

Ab aquest aparell s' han midat las bases de Aarberg y altres dos de la triangulació suissa, las espanyolas de Mallorca, Mahó, Ibissa, Arcos de la Frontera, Lugo, Vich, Olite y Cartagena, y ha servit de modelo per construir lo quin s' ha usat en las bases de la triangulació egipcia.

Son moltíssimas las obras que deixa escritas sobre casi totas las qüestions de Geografia matemática.

Fou, durant molts anys, elegit president de la Associació geodésica internacional, que resideix á Berlin, y era membre de moltes Academias de ciències.

Era també soci honorari d' una de nostras associacions d' excursions y un dels presidents del Congrés d' enginyeria celebrat durant la Exposició.

Son nom, diu *La Renaixensa*, desconegut en las farsas de la política y en las tramoyas del militarisme, passarà á las generacions del esdevenir escrit en la historia de las conquistas científicas. R. I. P.

A últims del corrent mes comensarà á publicar-se en aquesta capital una sèrie de cuaderns de 16 planas, ab lo títol de *La Semana Artística en Barcelona*, contenint una col·lecció d' articles sobre música, literatura, pintura, arts suntuaris, estils ó escolas artístiques, biografías, etc. La nova publicació correrà á càrrec del distingit escriptor, don S. Trullol y Plana.

S' anuncia l' aparició d' una nova novel·la titulada «Nubes de estío,» original de D. Joseph M. de Pereda. Nova que creyém bona, per las moltas simpatías que te l' autor entre nosaltres.

S' ha estrenat, ab resultat satisfactori, lo fil conductor de dos telegramas á l' hora que s' ha extés entre nostra ciutat y Valencia.

Se diu que han arribat alguns representants de capitalistes inglesos, á l' objecte d' estudiar lo plech de condicions ab que s' ha anunciat la reforma de Barcelona.

Segons llegim en un colega, sembla que 'ls nombrosos estudiants mallorquins que hi ha á Barcelona, celebrarán lo pròxim diumenge un banquet al objecte de passar unas quantas horas junts, per parlar de la *patria petita*; tal vegada naixi d' aquesta reunió l' projecte d' una associació balear. Lo pensament no 'ns pot ser mes simpatich.

Hem rebut la visita del periódich mensual *La Playa* que 's publica á Sant Pol de Mar, al objecte de combatrer á nostre bon company Lo

Sanpolench y á nostre excel·lent amic senyor Tobella, que, ab sentiment dels bons sanpolenchs, se troba desterrat de la citada vila.

CRÓNICA RELIGIOSA

La premsa católica fa constar, ab la natural satisfacció, que la carta del cardenal Rampolla recomanant al clero francés d' abstenir-se de las discussions políticas, á fi de poder dedicar totes sus forças als interessos de la Iglesia, ha produït tant excel·lent resultat, que afirma una completa unitat de miras en l' alt clero de la veïna república.

A Fransa s' está organitzant una nova peregrinació d' obrers á Roma. Sapiguda la importància excepcional que obtingué la primera que no ha molt va realisar-se, es d' esperar que aquesta segona ha de ser un gran aconteixement.

L' últim dia del mes passat morí l' cardenal Cristofari. Havia nascut á Viterbo lo dia 5 de janer de 1818. Va publicar conforme al mètode de Devoti, las taulas sinòptiques del dret canònic, continuant així la obra que havia sigut comensada pel cardenal Tarquini. Fou jutge del tribunal de la Signatura en 1852, regent de la S. Penitenciaría en 1882, arxiver de la Santa Sede en 1874 á 1878, després president de la comissió de primera instància dels tribunals del Vaticà. En lo consistori del 27 de juliol de 1885, S. S. Lleó XIII l' havia creat cardenal de la Orde dels diacans y del títol dels Sants Vito y Modest. Actualment era prefecte de la S. Congregació de les Indulgències y Santas Reliquias, y formava part de las S. Congregacions dels bisbes y regulars, del Concili, del Ceremonial y de la Lauretana.

Diu l' *Irish Catholic* de Dublin que al rebrer días arrera l' Papa en audiència privada al R. P. Glynn—l' eminent religiós irlandès á qui ha encarregat la obra de la construcció de la iglesia nacional dels irlandesos á Roma—li parlà afectuosament de l' Irlanda y li digué eixas paraules: «Deu traurà sana y salva la nació irlandesa d' aquesta lamentable crisi. Tinch la mes gran esperança en lo pènent de vostre poble.»

S' ha publicat lo text llatí de la butlla *Religiosus Ordo*, reformant la congregació Anglo-Benedictina, que, ab aplau-sos dels catòlics inglesos, repren las tradicions de la Orde á qui tant deu la Santa Religió en aquell regne.

Sa Eminència l' cardenal Lavigerie ha dirigit al clero algerià una nova carta en que liaconcella adoptar lo programa següent: Acceptar, com ho ha fet lo Sant Pare, lo govern establert á Fransa, per poguer defensar mes eficacment la causa de la religió;—separar completament la acció catòlica de la dels antichs partits,—no permetre abusar del nom de la religió y de sa autoritat, per perpetuar una oposició sistemàtica;—oblidar las divisions interiors, per unir-se en las qüestions religiosas, per combatre per tots los medis constitucionals, la opressió dels sectaris.—

L' Arquebisbe primat de Braga ha enviat las invitacions, pel congrés catòlic que tindrà lloc lo primer d' abril en aquesta ciutat. Lo programa del congrés es aquest: Necesitat de la independència espiritual y territorial del Papa; doctrina de la Iglesia sobre las diferents formes de govern; organisació de las societats catòlicas.